

ПРОБЛЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ У ДИСЕРТАЦІЙНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ ВІТЧИЗНЯНИХ НАУКОВЦІВ

Вища професійна освіта являє собою особливу галузь народного господарства, в якій закладаються основи для інноваційного розвитку соціально-економічної системи шляхом формування та розвитку людського капіталу. Проблема реформування даної галузі у відповідності до вимог сучасності досі залишається актуальною для України. Цей факт підтверджується величезною кількістю наукових статей, монографій та дисертаційних досліджень, присвячених питанням функціонування та розвитку системи вищої освіти як в цілому, так і окремих суб'єктів ринку освітніх послуг в Україні, ефективного державного регулювання ринку освітніх послуг, підвищення їх якості та збалансування попиту і пропозиції на ринку праці фахівців з вищою освітою.

Незважаючи на значний внесок вітчизняних наукових шкіл у розв'язання поставлених проблем, не до кінця вирішеними сьогодні залишаються питання, що стосуються підвищення конкурентоспроможності вітчизняної системи вищої освіти як невід'ємної складової соціально-економічної безпеки України. Метою даної статті є огляд та аналіз наукових добуток вітчизняних науковців у сфері вищої професійної освіти та виявлення області невирішених проблем даної галузі. Для досягнення поставленої мети нами було проаналізовано автореферати дисертацій вітчизняних науковців, поданих на здобуття наукового ступеня кандидата та доктора наук.

Досліджуючи зміст авторефератів вітчизняних науковців (рис. 1), можна простежити існування декількох основних напрямів досліджень даної сфери.

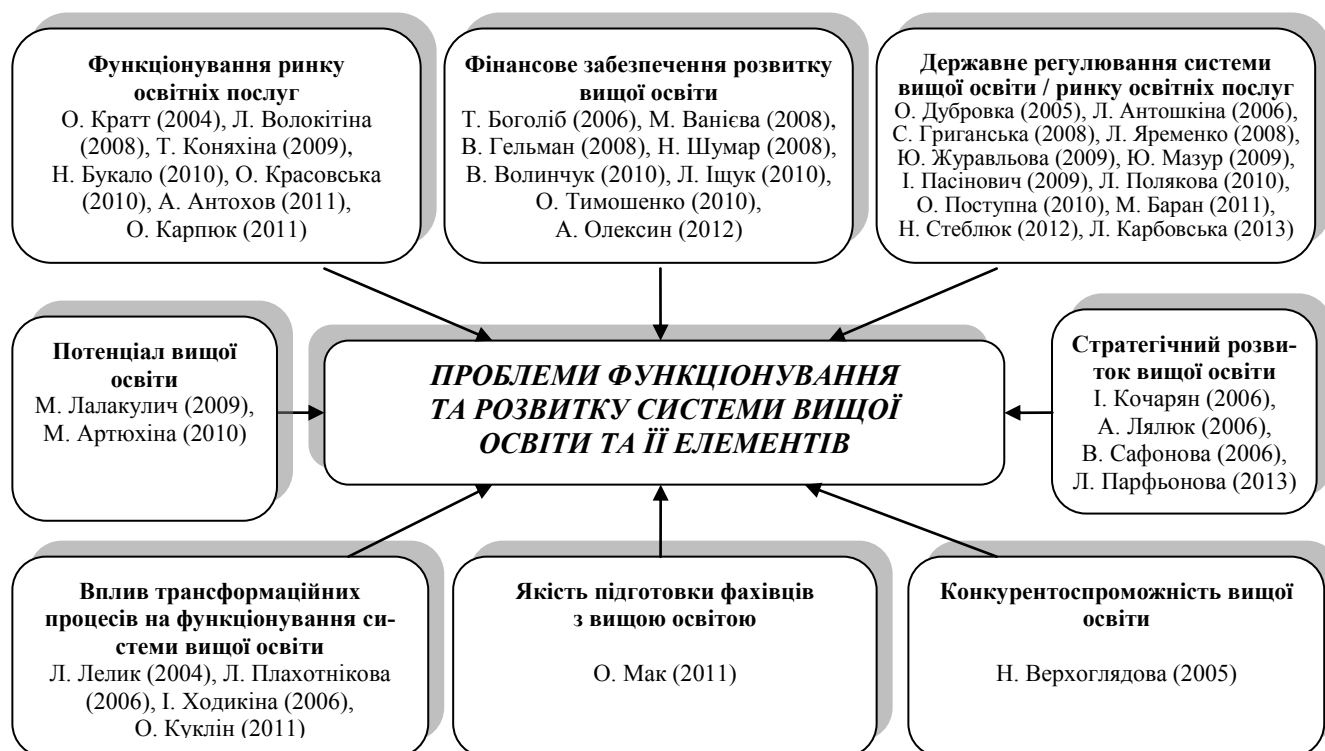

Рис. 1. Основні напрями щодо розгляду проблем функціонування та розвитку системи вищої освіти та її елементів у дисертаційних роботах вітчизняних науковців

Перший напрям слід охарактеризувати як «дослідження проблем функціонування ринку освітніх послуг». Роботи саме таких вчених як О. Кратт (2004), Л. Волокітіна (2008), Т. Коняхіна (2009), Н. Букало (2010), О. Красовська (2010), А. Антохов (2011), О. Карпюк (2011) присвячені в більшій мірі питанням функціонування ринку освітніх послуг в Україні на регіональному, національному чи світовому рівні.

Так, у дисертації на здобуття наукового ступеня док-

тора економічних наук О. Кратт розглядає ринок послуг вищої освіти (ПВО) з очки зору трьох ракурсів, які обумовлюють його типологію [21]: перший ракурс відповідає часовому параметру діяльності системи вищої освіти та характеризує ступінь трансформації принципів збалансованості попиту та пропозиції ПВО; другий ракурс типології відповідає товарно-галузевому параметру діяльності вищої освіти; третій ракурс типології відповідає територіальному параметру структури оперативної галузі дослід-

дження кон'юнктури. Такий підхід до типологізації ринку ПВО дозволив врахувати галузеву специфіку у формуванні ринкової кон'юнктури. Досить великий інтерес викликає запропонована автором роботи процедура діагностики кон'юнктури ринку ПВО, заснованої на групуванні показників, що характеризують стан компетенції в розрізі типологічних рис, які характеризують діяльність ВНЗ через реалізовані послуги: «освітньо-кваліфікаційні рівні», «форми навчання», «джерела фінансування». При цьому на мікрорівні діагностики формування кон'юнктури ринку послуг вищої освіти встановлено ступінь адаптованості ВНЗ до змін ринкової ситуації. Не менш значущим з практичної точки зору є запропонований автором роботи інтегрована рейтингова оцінка селективних переваг ВНЗ, яка дозволяє розкрити соціальний характер економічних відносин у межах сукупностей ВНЗ, що діють на рівнях ієрархії ринку ПВО [21].

У роботі Л. Волокітіної було піднято проблему щодо формування маркетингової системи надання освітніх послуг ВНЗ. Найбільший інтерес у даній роботі, з нашої точки зору, представляє запропонована автором роботи маркетингова модель досягнення професійного клірингу на основі визначення причинно-наслідкових зв'язків збалансованих показників освітньої діяльності ВНЗ та узгодження стану компетентності випускників з вимогами компетентностей робочих місць. Автором роботи наголошується, що це особливо важливо в системі післядипломної освіти, споживачі послуг якої найбільш мотивовані і їхні вимоги до споживання послуг визначено і конкретизовано, тому значимість запропонованої моделі полягає в забезпеченні досягнення оптимального результату збалансованості ринку освітніх послуг і ринку праці та забезпеченні підготовки конкурентоспроможних фахівців [10]. Не менш цікавою є пропозиція щодо розрахунку інтегрального показника якості освітнього продукту (освітньої програми) вищого навчального закладу, яка є універсальним маркетинговим інструментом для виявлення рівня задоволеності клієнтів та їх ставлення до установи і його освітніх програм, надає стратегічно важливу інформацію для вдосконалення якості освітніх послуг [10].

Деяким продовженням розвитку досліджень ринку освітніх послуг в Україні являє собою робота Т. Коняхіної, в якій основний акцент зроблено на проблемі підвищення ефективності комунікацій у сфері вищої освіти на основі удосконалення форм та засобів професійної орієнтації споживачів освітніх послуг [18].

Про необхідність формування системи задоволення потреб споживачів у послугах вищих навчальних закладів також наголошено у роботі Н. Букало [6]. Практичний інтерес у представленій роботі викликає побудована прогностична модель, за допомогою якої визначено очікуваний обсяг надання послуг вищої освіти, а також запропоновані заходи впливу на процес задоволення потреби споживачів у послугах ВНЗ для окремого кластеру споживачів.

У своєму дослідженні О. Красовська також застосовує маркетинговий підхід у дослідженні світового ринку вищої освіти, пропонуючи власний маркетинговий підхід до оцінки міжнародної конкурентоспроможності національних систем вищої освіти, який ґрунтується на аналізі як кількісних, так і якісних характеристик ринку [20].

На регіональному рівні А. Антохов досліджує подає системну класифікацію ринку освітніх послуг; визначає відповідність ринку освітніх послуг та ринку

праці в регіонах України на основі зіставлення рейтингів регіонів за інтегральними показниками ринку освітніх послуг та ринку праці [1].

У роботі О. Карпюк також досліджує регіональний аспект функціонування ринку освітніх послуг, пропонуючи систему показників, що характеризує основні параметри розвитку регіонального ринку освітніх послуг на основі застосування методики SWOT-аналізу, розвиваючи методичні підходи щодо прогнозування основних параметрів розвитку регіонального ринку освітніх послуг, а також пропозиції щодо оцінки конкурентоспроможності регіональних вищих навчальних закладів [17].

Другий напрям досліджень в ракурсі проблем вищої освіти та функціонування ринку освітніх послуг є фінансове забезпечення розвитку освіти в Україні. У даному напрямі були проведені дослідження таких науковців, як Т. Боголіб (2006) [5], М. Ванієвої (2008) [7], В. Гельман (2008) [11], Н. Шумар (2008) [38], В. Волинчук (2010) [9], Л. Іщук (2010) [15], О. Тимошенко (2010) [36], А. Олексин (2012) [28]. Більшість фахівців зосереджують свою увагу на питаннях удосконалення фінансування вищої освіти в Україні, доводячи, що в сучасних ринкових умовах без зваженого підходу у фінансуванні даної галузі є неможливим перетворення України у постіндустріальне суспільство або «економіку знань». У роботі А. Олексина запропоновано модель соціального партнерства у спів фінансуванні освітніх інновацій, яка полягає у поєднанні державного та приватного капіталу при фінансуванні освітніх інновацій [28]. Окремо у роботах Ю. Волинчук та Л. Іщук розглядаються питання щодо удосконалення механізмів фінансування саме на рівні вищих навчальних закладів.

Третій напрям досліджень стосовно проблем вищої освіти пов'язаний з розкриттям особливостей державного регулювання даної сфери діяльності. В цьому напрямку працюють такі науковці, як О. Дубровка (2005), Л. Антошкіна (2006), С. Григанська (2008), Л. Яременко (2008), Ю. Журавльова (2009), Ю. Мазур (2009), І. Пасінович (2009), Л. Полякова (2010), О. Поступна (2010), М. Баран (2011), Н. Стеблюк (2012) та Л. Карбовська (2013).

О. Дубровка у своєму дослідженні акцентує увагу на питаннях впровадження маркетингового підходу в управління вищою освітою на державному рівні [13], тоді як Л. Антошкіна у дисертації на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук наголошує на необхідності гнучкої кооперації, інтеграції вищої освіти, науки та виробництва як органічно взаємопов'язаного процесу, спрямованого та отримання синергійного ефекту; пропонує методичні підходи оцінки ефективності освітніх послуг, сутність яких полягає у необхідності узгодженого збалансованого формування конкурентоспроможного ринку освітніх послуг та ринку праці [2].

У роботі С. Григанської досліджуються питання щодо організації бюджетного фінансування вищої освіти в Україні, оцінювання якості вищої освіти шляхом створення спеціального інституту громадського контролю, розробки та впровадження механізму державного регулювання системи вищої освіти тощо [12].

Л. Яременко надає власне визначення організаційно-економічного механізму управління вищою освітою, наголошує також на необхідності інтеграції між ВНЗ та науковими закладами, громадськими організаціями і підприємницькими структурами, пропонує методичні

рекомендації щодо визначення рейтингу ВНЗ [39].

У роботі Ю. Журавльової визначено ключові напрями удосконалення організаційно-правового механізму державного управління реформуванням вищої освіти України, удосконалюються показники ефективності управління вищою освітою, пропонується вирішення проблеми працевлаштування молоді, зокрема, питання щодо першого робочого місця випускника на основі методики розрахунку норми випуску фахівців для сфери освіти, охорони здоров'я, місцевого та державного управління, органів внутрішніх справ, суду, прокуратури, а також піднімаються питання оптимізації мережі ВНЗ відповідно до моделі класичного університету європейського зразка [14].

Ю. Мазур запропонувала систему статистичних показників управління вищою освітою на рівні регіонів, до якої включено показники кон'юнктури ринку спеціалістів, що дозволяє охарактеризувати процес працевлаштування випускників ВНЗ та врахувати його наслідки при обґрунтуванні обсягів підготовки фахівців. Не менш цікавим з практичної точки зору є пропозиції щодо запровадження моніторингу якості вищої освіти з урахуванням вимог Болонського процесу та зовнішнього оцінювання підготовки спеціалістів, яке здійснюється працедавцями на ринку праці [26].

Дослідження І. Пасінович також присвячене державному регулюванню вищої освіти. При цьому в роботі обґрунтовано і визначено інтегральний показник рівня розвитку ВНЗ та побудовано рейтинг ВНЗ різного відомчого підпорядкування і форм власності. Окрему увагу в роботі приділено питанням фінансування ВНЗ на основі використання підприємницького підходу, який орієнтує ВНЗ на оптимальне поєднання освітньої та наукової діяльності, використання науково-освітнього потенціалу викладачів [30].

Л. Полякова у дисертаційному дослідженні на здобуття наукового ступеня доктора наук з державного управління удосконалює методологічні підходи до модернізації державного управління національною системою відкритої освіти в сучасних умовах, які полягають у підвищенні автономності і відповідальності ВНЗ, а також методологічні підходи до модернізації державного управління національною системою відкритої освіти в сучасних умовах [32].

О. Поступна у своєму науковому дослідженні приділила увагу розробці правового механізму державного управління вищою освітою, а також підходу до управління вищою освітою на рівні регіону [33].

М. Баран досліджує сутність модернізації вищої освіти України, пропонує організаційно-правовий механізм державного регулювання вищою освітою, а також здійснює аналітико-синтетичне дослідження тих аспектів досвіду застосування механізмів інституційного регулювання модернізації вищої освіти в Польщі та Росії, які можливі для впровадження в практику державного управління вищою освітою в Україні [4].

У роботі Н. Стеблюк наведено науково-методичне обґрунтування щодо державного замовлення на підготовку фахівців з вищою освітою з урахуванням демографічного фактору; розроблено підхід до обґрунтування вартості підготовки студента, який навчається за державним замовленням за денною формою навчання [35].

У своєму дисертаційному дослідженні Л. Карбовська акцентує увагу на необхідності державного регулювання попиту і пропозиції на ринку праці фахівців з вищою освітою з метою забезпечення потреб економіки

у висококваліфікованих кадрах. Саме тому дослідниця запропонувала методичні положення щодо формування і розміщення державного замовлення для ВНЗ III-IV рівнів акредитації, фінансування підготовки фахівців з вищою освітою, оцінки результатів діяльності ВНЗ України на рейтинговій основі, а також щодо розробки середньострокового прогнозу попиту і пропозиції на ринку праці фахівців з вищою освітою [16].

Четвертий напрям досліджень у сфері вищої освіти в Україні пов'язаний зі з'ясуванням сутності трансформаційних процесів, які відбуваються в економіці України та їх впливу на функціонування системи вищої освіти. Даний напрям досліджень представляють такі науковці як Л. Лелик (2004), Л. Плахотнікова (2006), І. Ходикіна (2006) та О. Куклін (2011).

Л. Лелик на основі трендових моделей основних показників освітніх послуг в Україні пропонує планувати обсяги освітніх послуг на рівні держави та регулювати підготовку спеціалістів для національної економіки, досліджує вплив на освітні послуги основних економічних показників, пов'язаних із наданням освітніх послуг у вищих навчальних закладах. Крім того, автором роботи обґрунтовано доцільність впровадження системи дистанційного навчання, яка дозволяє отримати економічний ефект від економії приведених затрат [24].

Л. Плахотнікова обґрунтовує теоретико-методологічний підхід до дослідження взаємозв'язку трансформації економічних умов та системи вищої освіти в Україні, наводить класифікацію економічних факторів функціонування системи вищої освіти, обґрунтовує необхідність розширення вищими навчальними закладами способів залучення додаткових джерел фінансування [31].

І. Ходикіна здійснила класифікацію проблем трансформації вищої освіти України у Болонському процесі, обґрунтувала, що розвиток університетської освіти здійснюється під впливом факторів зовнішнього середовища, серед яких найбільш значущими є посилення глобалізаційних тенденцій; вдосконалила підходи до визначення перспективних напрямів та механізмів використання потенціалу вищої освіти; визначила шляхи активізації фінансування науково-освітньої діяльності в сучасних університетах з урахуванням європейського досвіду [37].

У дисертації на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук О. Кукліна з'ясовано основні концептуальні засади функціонування інституту вищої освіти в умовах формування економіки знань, зростаючої інтеграції та глобалізації освітнього простору; систематизовано групу чинників, що впливали на трансформацію інституту вищої освіти в процесі переходу українського суспільства від командно-адміністративної до сучасної ринкової економіки, також тих, які впливатимуть на освіту в процесі руху суспільства до економіки знань; визначено концептуальні засади вдосконалення економічного механізму функціонування вищої освіти в умовах становлення економіки знань; удосконалено методологічні підходи до аналітичної оцінки економічної ефективності фінансового забезпечення вищої освіти [22].

До п'ятого напрямку досліджень у сфері вищої освіти в Україні слід віднести роботи таких науковців як М. Лалакулич (2009) та М. Артюхіної (2010), які пов'язані з потенціалом вищої освіти.

У роботі М. Лалакулич виведено поняття «потенціал вищої освіти», яке розглядається як примножені традиції, здобутки, різноманітні освітні, освітньо-наукові

можливості вищої освіти, які можуть трансформуватися в нові знання, освітні технології, освітні та науково-освітні послуги, форми і методи реалізації освітньої діяльності, що є адекватним потребам інноваційної моделі розвитку; одержано інтегральну оцінку освітньо-професійної складової потенціалу вищої освіти в регіонах України; запропоновані підходи до визначення соціально-економічного механізму формування нової якості регіонального потенціалу вищої освіти [23].

У роботі М. Артюхіної акцент зроблено на потенціалі вищого навчального закладу: визначено поняття «соціально-економічний потенціал вищої школи» як сукупність потенціалів ВНЗ, удосконалено підхід до визначення якості сформованого потенціалу вищого навчального закладу, запропоновано економіко-математичну модель формування соціально-економічного потенціалу вищого навчального закладу [3].

Шостий напрям досліджень представлений роботами таких науковців як І. Кочарян (2006), А. Лялюк (2006), В. Сафонова (2006), Л. Парфьонова (2013). Основну увагу науковці даного напрямку досліджень приділяють проблемам стратегії розвитку як на рівні окремого ВНЗ, так і системи вищої освіти в цілому. Так, у роботі І. Качарян доведено, що в умовах демографічної кризи оптимізації мережі ВНЗ в Україні не уникнути. У зв'язку з цим в роботі розроблено підхід до планування основної діяльності ВНЗ за критерієм максимізації доходів і обмежень за ресурсами різних видів з врахуванням попиту на освітні послуги за спеціальностями, обґрунтовуються та аналізується вплив макроекономічних факторів на розвиток вищої освіти з урахуванням демографічного та економічного стану України та регіонів [19]. У дослідженні А. Лялюк значну увагу приділено факторам мотивації студентів щодо виробу ВНЗ, запропоновано концепцію стратегічного розвитку ВНЗ, структура якої доповнена характеристиками комплексу маркетингу і комплексу логістики [25]. Робота В. Сафонові присвячена питанням прогнозування і планування в галузі вищої освіти, запропоновано підходи та інструментарій прогнозування фінансово-економічної системи вищої освіти. Л. Парфьонова запропонувала прийоми оцінки результативності функціонування системи вищої освіти, а також структурно-логічну модель вибору векторів розвитку, яку було застосовано до управління результатами функціонування системи вищої освіти [34].

Сьомий напрям досліджень у сфері освіти порушує питання стосовно оцінювання якості підготовки фахівців з вищою освітою. Цей напрям представлений роботою О. Мака (2011), в якій запропоновано механізм забезпечення якості підготовки фахівців з вищою освітою, а також внесено пропозиції щодо включення до складу показників, які характеризують якість підготовки фахівців у ВНЗ, рівень затребуваності останніх [27].

Восьмий напрям досліджень у сфері вищої освіти тісно пов'язаний з попереднім і стосується проблем оцінювання та управління конкурентоспроможністю освіти. Серед робіт даного напрямку слід зазначити роботу Н. Верхоглядової (2005). У дисертації на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук Н. Верхоглядова акцентує увагу на тим, що вища освіта є основою формування людського капіталу. В своїй роботі дослідниця виводить поняття «конкурентоспроможність освіти», систематизує фактори конкурентоспроможності ВНЗ, пропонує методологію оцінки конкурентоспроможності ВНЗ, розробляє механізм оцінки якості навчального процесу в контексті забезпечення підготовки конкурентоспроможного

фахівця, розвиває комплекс методичне забезпечення стратегії конкурентоспроможності освіти [8].

Хоча наведена систематизація наукових доробків вітчизняних фахівців в галузі економіки вищої освіти носить дещо умовний характер, тим не менш вона дозволяє виявити і тенденції розвитку досліджень у даному напрямі. Безперечно, найбільша кількість наукових досліджень присвячена саме питанням державного регулювання та фінансування вищої освіти в Україні. Можна пояснити цей факт тим, що проблеми вищої професійної освіти, які накопичувались на протязі останніх двох десятиріч, потребують негайного втручання держави з метою реформування системи вищої освіти у напрямку її відповідності сучасним вимогам щодо підготовки висококваліфікованих кадрів. Саме ці кадри мають забезпечувати інноваційний розвиток держави, поступовий перехід до нової моделі соціально-економічної системи, яку найчастіше пов'язують з так званою «економікою знань». Не менш гостро стоять питання стосовно фінансування науки і освіти в Україні, яке здійснюється в умовах жорсткої економії, за «остаточним» принципом, а тому пропозиції вітчизняних науковців щодо розробки механізмів фінансування вищої освіти, які мають забезпечити її якісний розвиток та потреби власної економічної системи також є доречними і цілковито обґрунтованими.

Однак, на наш погляд, поза увагою науковців знаходяться питання підвищення конкурентоспроможності національної системи вищої освіти як складової соціально-економічної безпеки України. Таке твердження ґрунтується на тим, що падіння рівня конкурентоспроможності системи вищої освіти одночасно веде до падіння рівня розвитку людського капіталу, що, в свою чергу, унеможливує інноваційний розвиток усієї соціально-економічної системи. Це веде до відставання української економіки від високорозвинених західних держав, ослаблення її позицій як держави з високим рівнем розвитку інтелектуального потенціалу, який здатен створювати та впроваджувати новітні технології у виробництво, а також в усі сфери суспільного життя. Іншими словами, зниження конкурентоспроможності вищої освіти загрожує соціально-економічній безпеці України на світовому ринку.

У зв'язку з цим в якості напрямів для подальшого дослідження сфери вищої освіти в Україні є визначення факторів, що обумовлюють конкурентоспроможність вищої освіти України, розробка методичного підходу до оцінювання рівня конкурентоспроможності вищої освіти України в контексті її соціально-економічної безпеки, вдосконалення механізму державного регулювання системою вищої освіти з метою забезпечення її конкурентоспроможності та підвищення рівня соціально-економічної безпеки України.

Список джерел

1. Антохов А.А. Функціонування та розвиток ринку освітніх послуг у системі регіональних ринків: автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.07 / А.А. Антохов; НАН України; Ін-т регіон. дослідж. – Л., 2011. – 20 с.
2. Антошкіна Л.І. Науково-методичні основи державного регулювання вищої освіти: автореф. дис. ... д-ра екон. наук : 08.02.03 / Л.І. Антошкіна; Н.-д. екон. ін-т. – К. : [б. и.], 2006. – 34 с.
3. Артюхіна М.В. Формування соціально-економічного потенціалу вищої школи: автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.07 / М.В. Артюхіна; Нац. акад. наук України, Ін-т екон.-правов. дослідж. – Донецьк: [б. и.], 2010. – 20 с.
4. Баран М.П. Модернізація вищої освіти України : механізми

- інституційного регулювання: автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр.: 25.00.02 / М.П. Баран; Івано-Франків. нац. техн. ун-т нафти і газу. – Ів.-Франківськ: [б. и.], 2011. – 20 с.
5. Боголіб Т.М. Фінансове забезпечення розвитку вищої освіти і науки в Україні: автореф. дис. ... д-ра екон. наук: 08.04.01/ Т.М. Боголіб; Н.-д. фін. ін-т. – К.: [б. и.], 2006. – 38 с.
 6. Букало Н.А. Формування системи задоволення потреб споживачів у послугах вищих навчальних закладів: автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04 / Н.А. Букало; Львів. комерц. акад. Укоопспілки. – Львів: [б. и.], 2010. – 20 с.
 7. Ванієва М. Фінансовий механізм регулювання діяльності державних вищих навчальних закладів: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.08 / М. Ванієва; Ін-т регіон. дослідж. НАН України. – Л., 2008. – 20 с.
 8. Верхоглядова Н.І. Управління конкурентоспроможністю вищої освіти в процесі формування людського капіталу: автореф. дис. ... д-ра екон. наук: 08.02.03 / Н.І. Верхоглядова ; Дніпропетр. нац. ун-т.– Дніпропетровськ: [б.и.], 2005.– 31 с.
 9. Волинчук Ю.В. Механізм фінансового забезпечення вищої освіти в умовах формування соціально орієнтованої ринкової економіки: автореферат дис. ... канд. екон. наук: 08.00.08 / Ю.В. Волинчук; Нац. акад. наук України, Ін-т регіон. дослідж. – Львів : [б. и.], 2010. – 20 с.
 10. Волокітіна Л.О. Маркетингова система освітніх послуг вищого навчального закладу: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.04 / Л. О. Волокітіна; Донец. нац. ун-т екон. і торг. ім. М. Туган-Барановського. – Донецьк, 2008. – 21 с.
 11. Гельман В.М. Фінансове забезпечення вищої освіти в Україні: автореферат дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08 / В.М. Гельман ; Нац. акад. наук України, Ін-т економіки пром-сті. – Донецьк : [б. и.], 2008. – 20 с.
 12. Григанська С.В. Державне регулювання системи вищої освіти в Україні: автореферат дис. ... канд. наук з держ. упр.: 25.00.02 / С.В. Григанська; Клас. приват. ун-т. – Запоріжжя: [б. и.], 2008. – 20 с.
 13. Дубровка О.В. Система маркетингу в державному управлінні вищою освітою України: автореф. дис... канд. наук з держ. упр.: 25.00.02 / О.В. Дубровка; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. – К., 2005. – 20 с.
 14. Журавльова Ю.О. Механізми державного управління реформуванням вищої освіти України в умовах євроінтеграції: автореферат дис. ... канд. наук з держ. упр.: 25.00.02 / Ю.О. Журавльова; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Одес. регіон. ін-т держ. упр. – Одеса : [б. и.], 2009. – 20 с.
 15. Ішук Л.І. Формування і використання фінансових ресурсів у вищих навчальних закладах: автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08 / Л.І. Ішук; Львів. держ. фін. акад. – Л., 2010. – 20 с.
 16. Карбовська Л.О. Механізм державного регулювання попиту і пропозиції на ринку праці фахівців з вищою освітою: автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.03 / Л.О. Карбовська ; Н.-д. екон. ін-т. – Київ : [б. и.], 2013. – 24 с.
 17. Карпюк О.А. Організаційно-економічні засади формування та розвитку ринку освітніх послуг (регіональний аспект): автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.05 / О.А. Карпюк; Черніг. держ. технол. ун-т. – Чернігів, 2011. – 20 с.
 18. Коняхіна Т.В. Підвищення ефективності комунікацій на регіональному ринку послуг вищої освіти: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.07 / Т.В. Коняхіна; Ін-т екон.-правов. дослідж. НАН України, – Донецьк: [б. и.], 2009. – 20 с.
 19. Кочарян І.С. Економічна стратегія вищого навчального закладу за умов демографічної кризи: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.02.03 / І.С. Кочарян; Держ. установа «Ін-т економіки та прогнозування НАН України». – К., 2006. – 20 с.
 20. Красовська О.Ю. Розвиток світового ринку вищої освіти: автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.02 / О.Ю. Красовська ; Дніпропетр. ун-т економіки та права. – Д., 2010. – 23 с.
 21. Кратт О.А. Методологічні основи формування кон'юнктури ринку послуг вищої освіти: автореф. дис. ... д-ра екон. наук: 08.09.01 / О.А. Кратт ; Нац. акад. наук України, Ін-т екон.-правових дослідж. – Донецьк: [б. и.], 2004. – 35 с.
 22. Куклін О.В. Трансформація інституту вищої освіти в умовах становлення економіки знань: автореф. дис. ... д-ра екон. наук: 08.01.01 / О.В. Куклін; Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана. – К. : [б. и.], 2011. – 36 с.
 23. Лалакулич М.Ю. Потенціал вищої освіти в активізації розвитку регіональних освітніх систем: автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.05 / М.Ю. Лалакулич; Ужгород. нац. ун-т. – Ужгород: [б. и.], 2009. – 20 с.
 24. Лелик Л.І. Планування і регулювання освітніх послуг та їх ефективність в умовах трансформації економіки України: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.02.03 / Л.І. Лелик ; Львів. нац. ун-т ім. І.Франка. – Л., 2004. – 20 с.
 25. Лялюк А. М. Управління розвитком вищого навчального закладу на засадах маркетингу і логістики: Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.06.01 / А. М. Лялюк ; Нац. ун-т «Львів. політехніка». – Л., 2006. – 22 с.
 26. Мазур Ю.В. Статистичне забезпечення управління регіональною системою вищої освіти: автореферат дис. ... канд. екон. наук: 08.00.10 / Ю.В. Мазур ; Держ. акад. статистики, обліку та аудиту. – К.: [б. и.], 2009. – 20 с.
 27. Мак О.Р. Удосконалення механізму забезпечення якості підготовки фахівців з вищою освітою: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.03 / О.Р. Мак; Класич. приват. ун-т. – Запоріжжя: [б. и.], 2011. – 20 с.
 28. Олексин А.Г. Ефективність фінансування освітніх інновацій в системі вищої освіти України: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.08 / А.Г. Олексин; Класич. приват. ун-т. – Запоріжжя : [б. и.], 2012. – 20 с.
 29. Парфьонова Л.Г. Вибір векторів розвитку національної системи вищої освіти: автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.07 / Л.Г. Парфьонова ; Нац. акад. наук України, Ін-т екон.-правов. дослідж. – Донецьк: [б. и.], 2013. – 20 с.
 30. Пасінович І.І. Державне регулювання вищої освіти в умовах ринкових відносин: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.03 / І.І. Пасінович ; Нац. акад. наук України, Ін-т регіон. дослідж. – Львів : [б. и.], 2009. – 21 с.
 31. Плахотнікова Л.О. Економічні умови реформування вищої освіти в період трансформації економіки України: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.09.01 / Л.О. Плахотнікова; Нац. акад. наук України, Ін-т демографії та соц. дослідж. – К. : [б. и.], 2006. – 20 с.
 32. Полякова Л.П. Державне управління інформаційно-освітнім середовищем інноваційних університетських комплексів: автореф. дис. ... д-ра наук з держ. упр.: 25.00.02 / Л. П. Полякова; Донец. держ. ун-т упр. – Донецьк, 2010. – 36 с.
 33. Поступна О.В. Механізми державного управління вищою освітою на регіональному рівні: автореферат дис. ... канд. наук з держ. упр.: 25.00.02 / О. В. Поступна ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Харк. регіон. ін-т держ. упр. – Х. : [б. и.], 2010. – 20 с.
 34. Сафонова В.Є. Інноваційні основи макроекономічного прогнозування розвитку системи вищої освіти України: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.01.01 / В.Є. Сафонова; Київ. нац. екон. ун-т ім. В.Гетьмана. – К.: [б. и.], 2006. – 20 с.
 35. Стеблюк Н.Ф. Державне регулювання підготовки фахівців у системі вищої освіти України: автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.03 / Н.Ф. Стеблюк; Ін-т економіки пром-сті НАН України, – Донецьк: [б. и.], 2012. – 24 с.
 36. Тимошенко О.В. Фінансовий механізм функціонування та розвитку системи вищої освіти в Україні: автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08 / О.В. Тимошенко; Укр. акад. банк. справи НБУ. – Суми : [б. и.], 2010. – 20 с.
 37. Ходикіна І.Ю. Університетська освіта в контексті інноваційного розвитку України: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.09.01 / І.Ю. Ходикіна; Ін-т регіон. дослідж. НАН України. – Л., 2006. – 21 с.
 38. Шумар Н.Л. Державне регулювання фінансового забезпечення розвитку освіти в Україні: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.03 / Н.Л. Шумар; Донец. держ. ун-т упр. – Донецьк, 2008. – 19 с.
 39. Яременко Л.М. Організаційно-економічні механізми державного управління вищою освітою в Україні: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.03 / Л.М. Яременко ; Н.-д. екон. ін-т. – К. : [б. и.], 2008. – 20 с.